

Naročnina se plačuje v naprej in stane mesečno din. 1.50; polletno din. 8.— in letno din. 15.—; v inozemstvo dvojno. — Vse pošiljatenaslovista „Sedanjest“. Nezaprete reklamacije poštne proste. — Izhaja vsak četrtek z nedeljskim datumom v Novem mestu.

SEDANJOST

Oglasi: $\frac{1}{2}$ strani din. 250.—, $\frac{1}{4}$ in $\frac{1}{8}$ sorazmerno; manjši: mm 40 par; trivrstični in ob-smrtnice 35 par; poslana, reklamne notice itd. v besedilu mm din. 1.—. Koristonosna društvena priobčila 30% popusta. Pri večkrat oglaševanju znaten popust.

Velika Srbija?

V zadnji številki „Sedanjesti“ smo v članku Velika Jugoslavija s prstom pokazali na umetno gojena nasprotja jugoslovanski ideji, ki v svojem stalnem razvoju vkljub nasilju in oviram pridobiva tal tudi v Bolgariji. Danes pa hočemo poasati, kako in s kakšnim ciljem se pri nas goji velesrbstvo ter kdo in kakšni so tisti, ki žele ribariti v kalnem s svojo Veliko Srbijo. Pisava belgrajskega časopisja zadnjih dni nas oprašča vseh obzirov. Če oni prepovedujejo nam, kot sonositeljem imena in bistva te države, češ, da se ne smemo vtikati v čisto srbske zadeve, kakor je n. pr. Macedonija, jim odgovarjamo mi: s kakšno pravico in po kateri logiki nam oni vsiljujejo svojo centralistično ustavo, za katero ni glasovala večina Hrvatov, večina Slovencev, nanjmanj pa večina najštevilnejših med jugoslovanskim ljudstvom.

Predvsem ugotavljamo, da imamo pred očmi vedno in edino-le najsramotnejšo nakazo, ki je kdaj v katerikoli državi tako cinično-gnjusno teptala pravni in moralni čut ljudstva, kakor to dela sedaj „belgrajska cincarska porodica“ — zmes cigansko-židovske krvi, ki na nesrečo jugoslovanskega ljudstva izrablja zaupanje in ime velike večine srbskega dela naše države. V to mlakužo je potegnil dr. Žerjav, po katerem se pretaka židovska kri, del slovenske inteligence, pohlepne za blestečimi naslovi in materijelnimi „dobrinami“. Žerjavu, kot mešetarju, pa se je prodala kot pocestna vlačuga samostojneška stranka. S kakšno pravico si ta izdajalska stranka upa nadevati pošteno slovensko in kmetsko ime, ko danes pokazujejo s prstom na njo, kot na nesramno prodaniko celo tisti, ki so jo — kupili, kakor je to storil dr. Kukovec. Pred takim lopovstvom padajo vsi obziri na dostojnost v izrazih.

Proti taki družbi braniti naše v poštenem delu za ljudstvo neumorne poslance SLS in HPS bi bilo odveč. Tudi napade proti „klerikalcem“ zaradi „Slovenca“, ko je vanj še pisal isti Šušteršič, katerega si cincarska družba zopet želi nazaj v svoje protidržavne namene, prepuščamo predalom belgrajskega čokorilovskega časopisja.

Pribiti pa hočemo dejstva, ki dokazujejo, kako se vtepa našim državljanom v glavo velesrbstvo. Nočemo tu spominjati, kako se „nepismenimu“ srbskemu ljudstvu razlagajo ognjila v srbskem grbu za štiri „S“ (Srbi, Srbo Hrvati, Srbo-Slovenci in Srbo-Bolgari = Srbi); pustimo na strani, kako je pisal o Hrvatih „Jugoslovan“ Škerlič; tudi način kako je učenjak Cvijič 1909. postavil pred Evropo „srbsko vprašanje“ proti „jugoslovanskemu vprašanju“, prepustimo zgodovinarjem. Ugotovimo samo to, da v Srbiji se je jugoslovanski ideji vedno metalo polena pod noge. Zato ni čudno, če je organ učiteljskega društva „Učitelj“ 1914. l. končal svoj srbstvo poveljujoči članek z vzklikom: „Živela Velika Srbija! Živela Srbska Carevina!“

Začnimo s prvimi dnevi svetovne vojne. Srbsko časopisje je pričakovalo, da bodo vsi Slovenci ponetali orožje v kornizo in nastavili prsa avstrijskemu militarizmu samo zato, ker je „Jutro“ v Ljubljani svojčas prejelo 36.000 dinarjev iz Srbije za boj proti — Avstriji? ne — pač pa za boj proti — klerikalizmu. Isto se je pričakovalo od Hrvatov in sicer tudi zato, ker je tik pred izbruhom vojne nosil večjo vsoto denarja Narodne odbrane za nekatere hrvatske liste tisti Vlad. Fabijančič, ki so ga v zahvalo vrgli iz parlamenta iste države, radi katere je dobil avstrijsko kroglo v noge. Če je belgrajsko cincarstvo imelo o Slovencih in Hrvatih tako mnenje, kakršno imajo vsi pošteni ljudje o samostojneški stranki prodancev, se je ljuto varalo. Ko bi to cincarstvo sejalo v srbskem narodu idejo jugoslovanstva, bi pač moglo s pravom pričakovati na obilnejšo žetev v skupno korist pri Slovencih in Hrvatih.

Dočim je tast našega kralja, pok. Nikola črnogorski kralj (njegove grehe in vrline pustimo na strani), v svojem vojnem proglasu takoj izjavil, da je njegov meč „isukan za ujedinjenje sviju Jugoslovena“, se je belgrajsko cincarstvo spomnilo Slovencev in Hrvatov šele v Nišu in to samo „zaradi moralne ofenzive proti Avstriji“, kakor se je povdarjalo v tajni-seji srbske narod. skupščine, kateri je sledil dotični vladni proglas. Šele takrat se je plačano belgrajsko časopisje poprijelo brez globljega prepričanja: „hočemo da se ujedini!“ Temu je sledila ustanovitev prvotnega vladnega Jugoslovanskega odpora v Nišu, ki naj bi deloval za razširjenje jugoslovanske ideje med srbskim ljudstvom. Vse njegovo delo je bilo v nekoliko brošuricah „Savremena pitanja“, ki pa med ljudstvo nikdar niso prodrele, nanjmanj pa med vojaštvo. Vse je bilo le humbug (pesek v oči). Že v prvi knjižici je jasno povedano, kaj se je hotelo: jednu jedinstvenu i jedinstvenu državu, pod koju bi potpali svi Jugosloveni i u kojoj bi Srbija bila sve i sva. Vodilni belgrajski list si je predstavljao to državo kot nekakšno centralistično Veliko Srbijo, v kateri bi mogla obstojati avtonomija Hrvatske le v toliko, v kolikor bi to dovolili Srbijanci.

Po avstrijskih porazih v Srbiji v decembru 1914. l. je pijanost zmage popolnoma zamorila tudi to skromno „jugoslovansko“ klico. Vjetniki madžarske in nemške narodnosti so bili porazdeljeni na službo po raznih bolnišnicah in tam, kjer se je dobro živelo, Hrvatje in Slovenci pa so bili stlačeni po konjušnicah v največji nesnagi in pod žvižganjem pasjih bičev. Ko so jugoslovanski vjetniki zahtevali hrane, se jim je odgovarjalo, češ, zakaj niso prej prijaviili „jelovnik“ (jedilni list). V Nišu sem na ulici srečal vjetnika učitelja Lilijs, ki je pred vojno služboval v litijem okraju. Razgovarjala sva o tem in onem. V tem pa pride neki kapetan in brez vsakega uvoda in povoda začne klofutati — učitelja. Na moj protest, da je to Slovenec, moj ožji rojak in vedno vnet Jugoslovan, je odgovoril, češ,

vsi ste Švabe. — Lilijs je pozneje znorel O drugih grozovitostih ne bom govoril.

O nesramnem napadu „Pijemonta“ ob začetku l. 1915 na Slovence in Hrvate ter o njegovih grožnjah, češ, da bo šumadijska pest naučila Slovence in Hrvate jugoslovanstva, je itak že bilo govora v „Sedanjesti“.

To je bila miselnost, katero je cincarska porodica z državnim denarjem na isti način kot danes (preko časopisja, učiteljstva, vojaške uprave, državnih uradov, cerkve itd.) vsiljevala srbskemu po ogromni večini neukemu ljudstvu. V tej miselnosti vzgojevano srbsko izobraženstvo, v svojih povprečnih študijah večinoma gmotno in duševno odvisno od cincarjev, se niti danes ne more osvoboditi suženjstva koruptni in nepošteni oligarhiji raznih posrbljenih Nesrbov in pokrščenih brezvercev.

Prihodnjič bomo govorili tudi o spletkah te oligarhije z Italijo proti jugoslovanstvu, ki so enake spletkam z Rumunijo proti Veliki Jugoslaviji.

Zveza z morjem.

Borba, ki gre za tem, kod naj se izvede zveza Slovenije z morjem, je še vedno na dnevnem redu. Prav za prav pa tudi lahko rečemo, da je ta borba glede na malo da ne celokupno slovensko javnost in jugoslovanske inženirje rešena in sicer v prilog Klodič-Hrovat-Kavčičevi progi.

To je zelo važno, zakaj ako se narod sam izreče za kako stvar, potem lahko upravičeno sklepamo, da je tista stvar dobra in na vsak način narodu v korist. Okrog 200. največjih občin v Sloveniji, razne gospodarske, trgovske, železničarske in politične korporacije, izjava pokrajinskega namestnika g. Hribarja, ki je gotovo izraz ljudske volje — vse to nam je najjasnejši dokaz, da je Klodičeva progla res zveza Slovenije z morjem; in s tega stališča se tudi morate obe konkurentni progi (Klodičeva-Musilova) presojati zagovarjati in pobijati. Z morjem hočemo biti zvezani, živeti hočemo, in to nam nudi Klodičeva skupna progla. Glavno oporo značaj zveze Slovenije z morjem je, kakor že rečemo, Musilova progla izgubila z izrazom ljudske volje in z obsodbo jugoslovanskih inženirjev.

Zato se ni prav nič čuditi, da zagovorniki Musilove proge mečejo interese celokupne Slovenije in popolnoma lokalne interese v eni in isti koš in sploh dajo prednost lokalnim interesom. „Gozdovi, gozdovi!“ To je njihov navadni in najbombastičnejši dokaz za rentabiliteto in važnost Musilove proge. Poglejmo pa ali je ta dokaz tako trden? Oni pravijo, da gozdovi gravitirajo na Brod na Kupi (območje Musilove proge) in to povdarjajo kakor, da je tu edino izhodišče za eksploatacijo gozdov. Toda to vendar ni res! Večina bogatih gozdov gravitira na že obstoječo postajo reške proge — Delnice in ima tukaj svoje izhodišče. Velikanski in bogati so kompleksi gozdov okoli Čabra in Prezida. Toda koliko bodo ti kraji res

pridobili z Musilovo progo, ko bodo od nje še vedno oddaljeni nad 33 km!? Zato je obstajal že pred vojno načrt — kar smo zvedeli na zborovanju Upravnega sveta dol. železnice 29. decembra 1921. — da se naj zgradi iz postaje Delnice lokalka Prezid-Čabar za eksploatacijo gozdov. To bi bil torej najboljši in najekonomičnejši način, kako zapuščene, a bogate kraje Prezid-Čabar, Loški potok, eksploatirati, med tem ko bi Musilova proga pobrala le en del gozdov, a za kraje Prezid-Čabar ne bi imela pomena, ker so boljše izhodišče za te kraje Delnice, kakor pa Brod na Kupi, odkoder bi imela železnica še pot na Brod-Moravice in od tu zopet nazaj na Delnice. Kdo bi ne šel vpričo tega dejstva raje kar na Delnice in od tu direktno k morju? Velik del gozdov, ki jih pripisujejo Musilovi progi gravitira v Ribnico in na Klodičevo progo. Poleg tega moramo opomniti, da so v območju Klodičeve proge tudi velikanski gozdovi, ki se brez te proge nikakor ne bi mogli eksploatirati.

Videli smo, da Musilova proga tudi z gozdovi ne stoji tako trdno, še manj pa, kar je glavno, odgovarja gospodarskim in kulturnim potrebam cele Slovenije. To tudi dobro čutijo gospodje okoli Musilove proge in zato so skušali na že omenjenem zborovanju v Ljubljani Črnomalce in Poljance (območje skupne Klodičeve proge) razcepiti in razdvojiti — a ni šlo. Tudi Črnomeljci dobro vedo, da ne bo nikdar žvižgal vlak mimo Vinice, če se uresniči Kajfeževa (Musilova) proga. Zato stoji cela Dolenjska in Belokranjska skupaj z roko v roki, v zavesti, da je zmaga le tam, kjer je sloga in vzajemnost in da preko javnosti tudi najhujši zagovorniki Musilove proge ne bodo mogli iti. K.

Širite v svojih krogih „Sedanjost“!

Avtonomija — obramba narodnih svetinj.

Judje so bili zvesti podaniki vsake države; dokler so imeli v njej varstvo svojih narodnih svetinj. Ko pa so začutili, da jim gre za obstoj in za njihovo vero, takrat pa so porabili vsa sredstva v svojo obrambo. Ti napor in boji judovskega rodu za narodne svetinje so lepo popisani v knjigah Makabejcev in so vredni, da jih prav živo preučimo in porabimo sebi v pouk.

Poganstvo se je bilo grdo razpaslo med Judi v Jeruzalemu in po deželi, ker je imelo podporo vladne stranke. Očitno so kršili zakone Mojzešove postave v bistvenih rečeh. Službo božjo v templju so zanemarjali in so se mnogi vsaj na videz udeležovali malikovalskih daritev in pojedin. Polagoma je prišlo tako daleč, da so vladni odposlanci hodili okrog po deželi in silili Jude k malikovalskim daritvam. Mnogo jih je iz strahu ali dobičkaželjnosti res odpadlo in darovalo, a večina se je uprla in ostala zvesta domačim šegam in postavam. Začelo se je kruto preganjanje, kakor ga nam popisujejo makabejske knjige.

Pravi rodoljubi so spoznali, da je treba organizovati odpor, sicer pogine ves narod. Na čelo temu gibanju so stopili duhovniki iz rodbine Hasmonejske, ki so se pozneje imenovali po prvemu junaku in voditelju Juda Makabeju — Makabejci. Njihov boj je bil samo obramba proti nasilstvu vladnih

Dopisi.

Iz Brusnic. Dne 6. prosinca je priredila šolska mladina „Mladi junaki“, petdejansko igro „Erazem Predjamski“, pri kateri so se res za prav dobre in nadarjene igralce izkazali. Igra je zgodovinskega značaja, zato bi bilo priporočati, da to igro prirede tudi otroci na drugih šolah.

Iz Brusnic. Dne 28. prosinca je izdihnila svojo brago dušo najstarejša ženica v naši župniji, Margareta Petrovič, rojena v Dalmaciji. Imenovana je bila stara 90 let. Živela je zelo siromašno s svojim še živečim možem Jakobom Petrovičem. Kljub svoji veliki starosti in onemoglosti je ubožica vedno čepela na njivi in pridno delala kakor mravlja. Da je bila revna, se je videlo na dan njenega pogreba, zakaj na zadnji poti so jo spremljevali, razum pogrebcev in par otrok, sami tuji.

Nekateri župljani so jo imeli za slabo, toda omeniti moram le toliko, ako bi bili vsi tako usmiljenega in dobrega srca ter da bi tako verno živeli, kakor je ravno ta dobra dušica, potem bi bil raj na tem trznem svetu, a ženi zakličem: „Bog ji daj v miru počivati!“

Iz Brusnic. Pri zadnji seji tukajšnjega kat. slov. prosvetnega društva je bil izvoljen predsednikom č. g. Šesek Ivan, župnik in podpredsednikom g. Franko France, posestnik in podžupan iz Vel. Brusnic, blagajnikom g. Ivan Klevišar in knjižničarjem g. France Hudoklin oba iz Vel. Brusnic.

Vsa čast brusniškim fantom, ki so z navdušenostjo pristopili k društvu v tako velikem številu. Društveni pevski zbor pod vodstvom g. nadučitelja Kalana že nepričakovano dobro deluje, samo deklet in žen je še premalo vpisanih v društvo, posebno: kje so dekleta Marijine družbe?! Vabimo tudi Vas, da stopite v naše društvo, zakaj

strank in organov, ki so z grožnjami in kaznimi tirali ljudstvo v poganstvo. Prostost, katero so uživali dotistihmal, so hoteli ohraniti še naprej.

Ta boj je trajal mnogo let in je končal s popolno zmago avtonomistov. Posamezne slike iz te borbe bomo tako razprli.

1. Slika: Judovska narodna stranka v silobranu proti liberalni grški centralistični oblasti. — Kakor smo zgoraj videli je hotela vladna liberalna stranka s silo iztrgati iz ljudstva vero v Boga, odpraviti bogoslužje po božji postavi, omejiti uporabo domačega jezika in zatreti narodne šege in navade. Mnogo Judov je zatajilo vero in narodnost iz strahu pred kaznijo, a drugi so ostali zvesti in so pretrpeli rajše vse, tudi muke in smrt, kakor da bi blili zatajili vero in narod. To je bilo lepo in častno, a za obstoj ljudstva nevarno. Treba je bilo torej začeti z opreznim in vztrajnim delom med ljudstvom. Zato so pravi rodoljubi sprevideli potrebo organiziranega odpora proti nasilstvu. Pod vodstvom duhovnika Mahabija se je začela organizacija narodne stranke in je hitro napredovala. Rastel je pa tudi pritisk in nasilje liberalne centralistične vladne stranke in vse je kazalo, da pride do resnih bojov. Dosihmal so bili boji le med pristaši ene in druge stranke doma v Judeji, a zdaj so prišli na pomoč liberalni stranki še pristaši od zunaj. Apolonij, surov, krvoločan tiran, je bil ta čas sirski poglavar v Judeji. Mnogo ljudi je dal že pomoriti, pa svojega namena še

ravno Marijina družba mora biti prva v takem poštenem in celo v katoliškem društvu! Torej dekleta in žene pogum!

Op. uredništva. Tako je prav, kar trije dopisi iz Brusnic naenkrat! Vidi se, da so se začeli Brusničani prav hvalevredno uveljavljati in služiti za vzor marsikateri drugi župniji. Bog Vas živi! Mlademu Vašemu društvu pa obilo božjega blagoslova!

Gospodarstvo.

Kovačič poučuje soseda Parklja: kako je treba odvrčati, oziroma zdraviti sajavost prašičkov. „Dober dan Janez“, je nagovoril posestnik Parkelj svojega soseda Kovačiča, vstopivši v njegovo hišo. „Bog daj dobro“, odgovori Janez, o katerem je šel glas, da mnogo bere da je sploh sila razumem kmetovalec.

„Za božjo voljo te prosim“, nadaljuje Parkelj, pojdi z menoj, da pogledaš moje prašičke, ki so oboleli. Sicer se jedo, toda hujšajo in so dobili skoraj po celem telesu nekake hraste.

Ko je Janez pujske pregledal, je rekel sosedu. „Zdi se mi, da si prej omenil, da prašički žrejo“. O! žro pa, jedo, kar jim daš, odvrne Parkelj; „precej jim bom kaj prinesel pa se boš sam prepričal, da jim gre hrana v slast.“ To dognavši, izpregovori Janez: Meni se zdi, da so oboleli tvoji pujski na sajavosti. Ravno te dni sem bral v novi živinozdravniški knjigi, da sajaste svinje hujšajo, dasiravno dobro žro, da postanejo po telesu grintave in da se drgnejo. Precej bom prinesel knjigo, pa bova prebrala, kako je tam opisana ta bolezen.

Janez se je precej vrnil in počel čitati: „Sajavost ali osmolnate grinte prašičkov imenujemo jo tudi rjo, kozavost,

ni dosegel. Njegov namen je bil zadušiti in zatreti vse med Judi, kar diši še po Mojzešovi postavi in ho judovskih narodnih in verskih šegah in navadah. Kljub temu in ravno zato pa je odpor vernih Judov naraščal pod vodstvom Makabejcev. Okrog njih se je zbralo precejšnje število zvestih in hrabrih Judov, ki so bili vedno pripravljeni priskočiti na pomoč svojim bratom, kjerkoli so jih brezvestni vladni priganjači silili k odpadu. Uspehi so bili tako lepi, da je Apolonij sprevidel, da ne bo sam s svojimi ljudmi ničesar opravil proti Makabejem. Stari Matatija je l. 166 pr. K. umrl, pa je v svoji oporoki vse lepo uredil. Simon, starejši njegov sin, je prevzel vodstvo organiziranega ljudstva. Juda, njegov brat, pa je bil načelnik oboroženih mož in mladeničev. Ta organizirani nastop je torej vladni stranki in njenemu vodji Apoloniju prekrižal vse načrte in ogrozil celo obstoj liberalne stranke. Zato so sklenili napraviti odločni korak in z enim mahom zatreti judovski odpor. Apolonij je zbral krog sebe v Samariji vse oborožene sovražne rodove iz njihove sosesčine in jih vodil proti Judeji proti Makabejem. Na meji Judeje in Samarije je prišlo do boja, kjer so zmagali Makabejci; Apolonij je padel v boju. Po tej zmagi so Judje prostejši dihali, vendar nevarnost še ni bila minula. Juda, poveljnik judovskih čet, je to dobro vedel, zato je porabil to priložnost, da je s plenom svoja krdela pomnožil in dobro oborožil, da bodo v stanu vzdržati nove napade.

svinjske rape, sajasti izpuščaj, ali splošni svinjski izpuščaj. Ta bolezen je precej udomačena med svinjami onih manjših posestnikov, ki gledajo premalo na snago svinjakov in prašičev. Napada skoro izključno mlade, zanemarjene, nečisto držane prašičke. Nesnažni svinjaki, polgnila stelja, gnojica, blatna koža s prisušanim gnojem, uši, klopi, izprijena krma, izključno držanje pujskov v svinjaku in slabo prebavljanje so vzroki te bolehnosti. Kdor gleda na snago svinjaka, kdor prašiče ob toplem času umiva, jih tečno krmi ter jih pušča ob lepem vremenu na pašo, ali jim da po zimi in ob dežju v svinjak zemlje, oglja, peska, klajnega apna itd., tistemu ne bodo postali pujski sajasti. — Znamenja bolehnosti. Nesnažna koža pordeči. Potem se izpahnejo na nji srbeči mehurčki, ki kasneje popokajo. Klejasta tekočina mehurčkov in kožna nesnaga se pomešeta, iz česar se napravijo rumenkastorjave hraste (rja), ki sčasoma počrne (sajavost, sajasti izpuščaj). Če se izpahne mnogo mehurčkov blizu skupaj se napravijo na tem mestu debele, črne, smoli podobne hraste (smolnate grinte). Pod nekaterimi grintami je koža vlažna, včasih tudi gnojasta, zdebena in silno srbeča, vsled česar se prašički močno drgnejo. Nekateri živalice so po vsem životu sajaste, a druge le po nekaterih mestih. Tudi po celem telesu grintavi prašički niso nikoli grozničavi, dobro žrejo, toda navzlic temu nekateri tako shujšajo, da utegnejo slednjič poginiti, ako se jim ni o pravem času pomagalo.

„Vidiš Parkelj, da sem imel prav“, reče Janez, knjigo odloživši, da bolujejo tvoji prasci na sajavosti. Oni so več ali manj hrastavi, nekateri kar po celem telesu. Hraste so rjave, črnorjave in črne. Živalice se močno drgnejo, ker jih koža hudo srbi niso grozničave, dobro žrejo, ali vendar mršavijo. To pa so glavni znaki sajavosti (rje sajastega kožnega izpuščaja ali smolnatih grint).

„Kaj pa naj zdaj počnem s temi bolnimi prašički“, vpraša Parkelj brižljivo svojega soseda.

„Deni jih v novi in osnaženi svinjak kjer si držal pozimi klavne prašiče“, odgovori Janez. Mehko in snažno jim nastiljaj sploh jih skrbno snaži. Ob lepem vremenu jih puščaj ven; ob dežju pa jim daj v svinjak nekaj zidnega ometa, oglja in klajnega apna. Tečno jih krmi. Izumivaj jih z 20% lizolovo vodo in milom, ali jih saj maži z oljem in jih potem potrosi z praškom posušenega hrastovega lubja odnosno z moko (otrobi). Vlažna, odrgnjena in gnojasta kožna mesta pa maži z mešanico od 10 g smetane (olja) in enega grama čistega lizola. To zdravilo ti bom pa kar jaz napravil, ker imam lizol doma, samo fantka pošlji po-nj. Konča Janez in se obrne proti domu.

Bilo je v nedeljo popoldne nekako tri tedne kasneje. Kovačič je sedel pred hišo in bral „Kmetovalca“. Izza vogala pride Parkelj in reče po običnem pozdravu ves vesel to-le: „Hvala Bogu, pa tebi Janez in knjigi. Moji prasci so ozdraveli; hraste so se oluščile, koža se je posušila. Zdi se mi da so postale živalice še bolj životne. Prosim te, Janez, nadaljuje Parkelj, pomolivši soseda dopisnico, bodi tako dober, ker si temu poslu bolj vaje, kakor jaz, in piši v mojem imen Mohorjevi družbi na Prevalje, ali pa Krajčevi knjigarni v Novo mesto, naj mi pošljejo po poštnem povzetju knjige: Umno

živinorejo, Domači živinozdravnik in Poljedelstvo.

Rad ti izpolnim to željo, odvrne Kovačič. Nato izpregovori Parkelj: Zahvaljujem se ti, dobri sosed. No skoraj bi bil pozabil vprašati, koliko sem ti dolžan?

„Prav nič“, odgovori Janez, „to malenkost ti ne bom računal veseli me, da sem ti mogel pomagati. Še zadovoljnejši pa bom če boš v bodoče svojo živino bolj smažno držal, kakor doslej, če boš imel vedno pred očmi prislovico, ki pravi: „Snaga je pol zdravja“. Fr. D.

Ljudska posojilnica v Novem mestu se prav lepo razvija, kar dokazuje potrebo in utemeljuje obstoj našega zavoda. Urađuje se vsak dan dopoldne in popoldne v hiši Gospodarske Zveze.

Tedenske novice.

Ljubljanski škof je v imenu duhovnikov in vseh vernikov novoizvoljenemu papežu sporočil brzoglavno poklon, izjavo udanosti in obljubo popolne pokorščine.

Županska zveza za novomeški okraj sklicuje sejo svojega odbora v ponedeljek 20. t. m. ob 10. uri dopoldne v tajništvu SLS.

V Župansko Zvezo! „Edinost“ prinaša poziv na vse slovenske župane, da pristopijo v Župansko zvezo. Namen županske Zveze je v prvi vrsti izdelati dobro premišljen in široko zasnovan občinski program, ki naj velja za vse občine naše dežele. Občina, ki bi ne pristopila k Županski Zvezi, bi bila izdajica največjih in najvišjih koristi našega delavskega ljudstva. — Vse to v enaki meri velja tudi za naše kraje. Vsi župani in občinski odborniki naj pristopijo k Županski Zvezi.

Društvo konceptnih državnih uradnikov se je izjavilo za enotno upravo Slovenije. — Tako je! Možat nastop in odkrit značaj naj diči slovenskega uradnika, ne pa klečeplaztvo.

Pevska zveza v Ljubljani je založila „Pevčevo pesmarico“, ki jo je uredil dr. Fr. Kimovec. V njej je mnogo lepih zborov slovenskih in srbo-hrvatskih pesmi. Naroča se pri Pevski Zvezi in stane 8 Din. izvod.

Diplomska vest. G. Jakob Mikolič, sekretar III. kl. pri poslanstvu v Berlinu, je premeščen v zunanje ministerstvo v Beogradu. Na njegovo mesto v Berlin pride g. dr. Vladimir Ribar, sekretar III. kl. v Beogradu.

Društvu za zgradbo katoliške cerkve v Beogradu je poslal župni urad v Podbrezju 80 kron na uredništvo „Sedanjosti“, ki sprejema nadaljne tozadevne darove. V imenu društva: Bog povrni! Bog živi posnemovalce!

Za tiskovni sklad „Sedanjosti“ se je nabralo na lepo uspeli prireditvi Društva služkinj 33 kron. — V isti namen je g. Pelko nabral 24 kron, g. Mrak pa je izročil 22 kron, ki jih je za „Sedanjost“ podaril g. Ž. — Vsem darovalcem in nabiralcem: Bog povrni! Spominjajte se in podpirajte „Sedanjost!“

Vsem dolenskim in belokranjskim občinam! Naprošeni smo, da objavimo, naj vse občine, ki dosedaj še niso poslale svoje izjave v korist Klodič-Horvat-Kavčičevemu železniškemu načrtu, to čimprej store in pošljejo Odboru za podaljšanje dolenskih železnic od Kočevja in Črnomlja, poštni predal štev. 85 Ljubljana.

Poročila se bo v nedeljo gđna. Anica Klemenčič, hčerka g. Franca Klemenčiča, posestnika na Kapiteljskem hribu, z g. Francem Kovačem posestnikom iz Mirne. — Bilo srečno!

Iz Bradačevega pisma. Jaz bom jutri (14. t. m.) operiran. No, potem bode kmalu boljše, da le to že enkrat prestanem. . . ravno jutri bo 6 tednov. Leva noga, ki je precej pod kolonom odrezana, mi ne dela toliko preglavic in bolečin kakor desna, ki je čisto pri kolenu. Ker je ranjeno tudi koleno, bi, ako bi se noga tudi nič ne gnojila, vendar ostala trda, nepregibna; zato je res boljše, da mi jo bodo vzeli nad kolonom stran. . . Vas pozdravlja Joško Bradač,

stud. exp. acad. Deželna bolnica v Ljubljani. — Želimo mu, da srečno prestane vse bolečine!

Poneverbe na ljubljanski pošti so se končale pred sodiščem z obsodbo obtoženih. Banovec in Joan sta dobila vsak po 15 mesecev, Alrezin 17 mesecev, Favetti 4 mesece in Prosen 5 mesecev. Vsi so obsojeni na težko ječo. Poleg tega je dobil Klampfer 4 mesece strogega zapor. Oproščeni so Šaka, Rapotec in Hribar, glede oprostitve letih se je drž. pravdnik pritožil. — Tako je spravljena s sveta tudi dolarska afera. Škodo, ki so jo napravili obsojenci, se ne more dognati, ker se ne ve, koliko ameriških pisem so odprli in iz njih pobrali dolarje, pisma pa vrgli v peč.

Govoreča gluhonema. V zaporih tukajšnje kaznilnice se je nahajala gluhonema ženska, katere identiteto se ni moglo dognati, dasi se je o njej razglasilo tudi po časopisju. Te dupe je porabila priložnost in pobegnula iz preiskovalnega zapora. Toda kmalu so ji bili zv petami in jo prijeli v Gotni vasi, ko je praz lepo razgovarjala z nekaterimi osebami. Begi ječe jo je popolnoma ozdravil.

V Šmartnem pri Kranju je nastal na podstrešju cerkve ogenj v noči 9. t. m., čegar vzrok je dosedaj še neznan. Vode ni bilo v bližini. Upati je, da bo cerkveni obok še vzdržal in da bo vsaj zidovje ostalo.

Na posredovanje g. posl. dr. Hohnjaca je minister financija Kumanudi podaljšal rok za napoved dohodninskega davka, do konca meseca februarja. Za napoved se morate poslužiti predpisane tiskovine, ki jo dobite pri davčni oblasti. Napoved je v kronah, ne v dinarjih.

Govor poslanca Sušnika za avtonomijo Makedonije je napravil globok vtis v Bolgariji. Vsi sofijski dnevnikarji so prinesli debelo tiskano poročilo, da se je vendar našel v Beogradu človek, ki je zahteval za Makedonijo avtonomijo kljub viharim protestom radikalcev in demokratov.

Železničarji so začeli delati po predpisih in zaradi tega imajo vsi vlaki velike zamude. — Boj, ki ga vodijo železničarji za zboljšanje svojega položaja, je popolnoma upravičen. V tej hudi zimi opravljati nevarno službo za borno plačo, brez dovoljne hrane in v lahki obleki pač zasluđuje popolno razumevanje njihovega položaja. Toda vlada, ki ima denar za razne nepotrebnosti, nima srea za železničarje. Zato jo morajo prisiliti k temu z delom po predpisih.

Kaj, tudi to je pri nas mogoče? Tako se vprašuje „Samouprava“, ko objavlja pismo Brkiča, v katerem se trdi, da je notranji minister za branil izvršitev obsodbe sodišča nad Jovanom Jovanovičem iz Korbova zato, ker je policajdemokrat. — Od kedaj in s kakšno pravico more minister razveljavljati razsodbe sodišča?

Vsa bolgarska javnost obsoja zadnji Pašičev govor proti Bolgarski, ki daje nesumljive dokaze stremljenja približati se naši državi. „Dnevnik“ se vprašuje, če ni morda Pašič v skrbeh zaradi simpatij Slovencev, Hrvatov in enega dela Srbov napram Bolgarom, ker — če se okrepe te simpatije — ni izključena možnost, da se Bolgarska priklonijo k Jugoslaviji, kar pa ne gre v račun ne Pašiču, niti Protiču, ki se bori za hegemonijo (nadvlado) srbskega plemena. Nato primerja bolgarski list plitvost Pašičeve politike z močno osebnostjo predsednika češke vlade dr. Beneša, ki ga dunajsko časopisje naziva Bismarck srednje Evrope. — Bili so časi in ljudje, ki so Pašiča smatrali za jugoslovanskega Kavurja! Hvala Bogu, to je bilo!

Spomenico, katero je podpisalo 63 hrvatskih poslancev, je baje poslal Hrvatski blok pred evropsko javnost na genovsko konferenco vseh držav. V njej je tudi ta odstavek: „Srbski politiki so inaugurirali v Hrvatski narod ubijajočo politiko pod etiketo narodnega edinstva, politiko, katere glavni in očitni cilj je, da uniči etični narod hrvatski. Pod tem režimom v Hrvatski je pravica podvržena orožništvu, a vsa uprava, politična, finančna in šolska špionaži. Srbski zakoni se uvajajo v Hrvatski, a vojni zakonik, zlasti kazenski, z barbarsko uporabo batinanja in mučenja izziva neprestano preziranje in neskončno mržnjo proti nasilnemu srbskemu režimu, ne da bi bili k sreči dosedaj izzvali enake občutke tudi proti srbskemu narodu, ki je cele veke bil mučenik in ki je danes v večini gotovo ravnatoko tlačni. Davčno tiranstvo in

carinska pokverjenost so brez primere, ker tlačitelji ne spoštujejo nobenega načela finančne vede, nobenega svetovnega predpisa, ki e tiče proračunskega prava, in se ne ozirajo na nobeno izkustvo finančne uprave civiliziranih dežel." — Komentar prepuščamo čitateljem.

Znčilno odkritje je objavil beograjski "Radikal", Prinaša namreč pismo, katero je poslal Prjbičeviću, takrat še ministru notranjih zadev, Hercigonja, eden izmed atentatorjev na notranjega ministra pok. Draškoviča. Obenem s tem pismom je objavljen tudi potni list ministrstva notranjih zadev, s katerim je Hercigonja nemoteno pobegnil preko meje v Avstrijo. Hercigonja odbija denar in priporočilo za Ameriko, katero ponuja Pribičević "predstavnik jednog crnog, reakcionarnog i krvavog režima", Hercigonji kot "revolucionarju, anarhistu in rušilec sedanjega stanja". Ako primerjamo napade "Beogr. Dnevnika", s katerim je Pribičević v ozkih zvezah, na pokoj. Draškoviča, čegar premoženjske razmere je tudi "Demokratija" nedavno objavila, — če torej primerjamo vse to s pismom in potnim listom Hercigonje, tedaj ima "Jutro" prav, ko pravi, da je s tem podan sum, da je bil minister Pribičević v zvezi z atentatorjem na ministra Draškoviča. To je res nezaslišano strašen očitek, da je tudi v Jugoslaviji — zemlji vseh mogočih in nemogočih možnosti, neverjeten, dasi poznamo Pribičevića, kot človeka, ki ni izbirčen v sredstvih proti svojim nasprotnikom. Demokratski klub, ki odločno zavrača resničnost pisma (toda tu je tudi potni list?), bi bolje opravil, ko bi zahteval točno in nepristransko preiskavo, da se izkaže Pribičevićeva nedolžnost. To tudi zahteva ugled države.

Strašne obdolžitve, češ, da je bil minister Pribičević v zvezi s provzročitelji umora pokojnega ministra Draškoviča, je omenil dr. Korosec na shodu na Vrhniki in izjavil, da ne more verjeti resničnosti teh obdolžitve ter dodal: "V interesu popolnoma objektivnega sodnega postopanja, kakor tudi v interesu ugleda naše države, kraljeve vlade in vladarja samega je, da se Pribičević tako dolgo odstrani z ministrske stolice, dokler se — uverjen sem, da zanj dovoljno — pred sodiščem ne reši ta zadeva. Vsak gentleman bi vsaj tako ravnal." — "Slovenec" poroča o tem iz Beograda, da je Pribičević v "Politiki" samo v splošnem izjavil, da so navedbe lažnjive in da je pismo prišlo v javnost z namenom, da opraviči spomenico Hrvatskega bloka. Ista vest pravi h koncu: Ako državni minister naroča nboj Radiča, potem bo gotovo vse res, kar vsebuje spomenica. — Res strašne stvari se gode pri nas in sicer samo zato, da obvelja centralizem.

Samostojna kmetijska stranka si je takoj pri svojem prvem nastopu pri državnozbornih volitvah pridobila pod patronanco in ob denarni in moralni pomoči JDS takorekoč vse napredne glasove po deželi. Pomagali so ji vsi napredni elementi brez razlike strank in posebno JDS ji je poprinesla take žrtve, "da bo svet strmela, ko bo čul podrobnosti". V sled tega je bila SKS seveda primorana iti za JDS čez drn in strn in posledice niso mogle izostati: pričela je propadati z JDS vred". — Tako piše "Jugoslavija".

Policijdemokratske banke, ker se je izlalo poskus vpreči Jadransko banko v njihov polomljen strankarski voz, se združujejo. Značilno je, da policijdemokratje ne organizirajo združništvo, katero edino more pomagati ljudstvu in ga osvoboditi iz krempljev oderuškega kapitalizma, pač pa ti lažnjivi rodujubi zbirajo kapitaliste, da z njimi organizirajo izrabljanje in izžemanje ljudstva. S tem denarjem potem kupujejo vlačugarske stranke in vzdržujejo

liberalno korumpirano lažnjivo časopisje. Zato pa tudi poskušajo dobiti v svoje roke poročevalsko službo v Jugoslaviji. Toda vsemu pride enkrat konec, pa bo tudi vladavini policijdemokratov. Zato se boje volitev kot copernice žegnane vode.

O Židih v naši državi piše v dunajski "Morgen Zeitung" neki madžarski Žid, da v Srbiji ni niti sledu antisemitizma (protižidovskega gibanja) in da so Židje v državni službi celo med najvišjimi uradniki in tudi med generali. — To priznanje pokazuje jasno, v čegavih rokah je krmilo naše države in zakaj se puli cincarska "beogradska porodica" za Veliko Srbijo in plemensko nadvlado. Kapitalizmu in Židovstvu so prodali samostojnezi slovensko ljudstvo in njegovo avtonomijo.

Kmetijska Zveza.

Glede kupčije z vinom pri nas, kakor se nam poroča od raznih strani, stvar v splošnem ne stoji tako slabo, ako se upoštevajo vse okolnosti, ki pa niso ravno prijazne slovesu dolenskih vin. Z bogato državno podporo vzdrževana vzorna klet g. Skalicky-ja in njegovo vinarsko nadzorstvo ni dalo dolenskim vinogradnikom pričakovanih rezultatov. V novih razmerah je tekom časa pridobljeni sloves dolenskega cvička skoraj popolnoma potisnjen v ozadje. Izvoza ni, v notranjosti pa konkurirajo banaška, hrvaška in tudi štajerska vina. Cene teh vin so mnogo izpod povprečne cene dolenskih vin. Na vsak način je treba misliti na skorajšnjo ustanovitev vinarske zadruge, ki bo edino mogla vzdržati konkurenco tujih vin, pribaviti zopet stari sloves dolenskemu vinu in uravnati cene na pravo mero. Roko na srce in priznajmo odkrito, da je med nami dokaj vinogradnikov, ki svoj pridelek v kakovosti znatno precenjujejo, kar zavaja tiste, ki imajo res dobro vino, da še bolj dvigajo ceno. To pa škoduje solidni kupčiji, ker dežniki se ne delajo samo za eno ploho. Če bo kupec letos vino predrago plačal bo drugo leto ponujal svojim odjemalcem tuja cenejša vina in se bo izognil Dolenski kar največ mogoče. Gospodarska Zveza, ki ima zelo razširjene poslovne zveze, je n. pr. nedavno kupila v Krškem in v okolici 214 hl dolenskega vina. Mogoče je, da bo spomladi zopet kupila večjo količino vina na Dolenskem, dasi ga bo težko sprovila med odjemalce, ker se druga vina znatno cenejša. Sedaj pa pomislimo, da je to najvažnejši kupec in razpečalec dolenskih vin, ki si tudi prizadeva na vso moč podpirati domače vinogradništvo. Kaj naj pa rečemo o posameznikih, ki gledajo edino na svoje gnotno korist, za blaginjo ljudstva pa jim je toliko mar kot za lanjski sneg! To naj premišlujejo vinogradniki in prišli bodo do sklepa, da je le v združni organizaciji mogoče izpodrinuti konkurenco tujih vin.

Ameriški novičar.

Raznoterosti. Zaradi prepovedi vseh slovenskih ameriških listov, ki so pri našli novice o življenju naših tamošnjih rojakov, smo prisiljeni se omejevati edino

na skromna in redka poročila "Glasa Naroda", ki porablja svoj obširen prostor na način, ki napravlja vtis, da Slovencev v Ameriki sploh ni. Upamo pa, da se bodejo sedanje zaplankane razmere prej ali slej spremenile. — Naš konzulat v Njujorku je poslal vsem pokrajinskim upravam v Jugoslaviji navodila, kako je treba postopati v slučaju smrti našega državljanja v Ameriki. Natančnejša pojasnila se dobe pri okrajnih glavarstvih. — V Washingtonu se je udri pod težo snega strop v gledališču med predstavo. 80 oseb je ubitih.

V domovino so se vrnili Fran Vrbovec in Jakob Zorc iz Gowanda v Št. Vid pri Stični; Fr. Bartol iz Munisinga v Loški potok; Fr. Gregorčič iz Butte v Sodražico; Fr. Jaklič iz Herminie v Novo mesto; Ivan Štefanič iz Slickville v Črnomelj; Janez Možina iz Clevelanda v Podgrad; Janez Lamut iz Johnstowna v Doblje; Jože Zoljko iz Readinga v Griblje; Frančiška Sluga iz Clevelanda v Mokronog; Alojzija Šintler iz Indianopolisa v Krško in Mih. Štefanovič iz Oglesby v Kostanjevico.

Poslano.*

Gospodu poslancu Ivanu Majcen.

Gotovo se še spominjate, da ste mi na javnem shodu 5. maja 1921 očitali goljufo pri Krekovi slavnosti v znesku 12.000 K in tatvino pri kalški cerkvi 1000 K. Ko sem na te Vaše zlobne trditve mirno reagiral in zahteval od Vas primerne satisfakcije, ste pri polni zavesti in treznosti izjavili:

Tožiti me morate! Pred sodišče hočem priti. Jaz bom izposloval pri imunitetnem odseku, da pridem pred sodišče. Ako pa ne pridem pred sodišče, mi sme vsakdo pljuniti v obraz."

Vaši zahtevi sem drage volje ugodil in vložil tožbo radi žaljenja časti. Vi, g. poslanec pa niste izpolnili svoje javno dane obljube in danes po preteku osmih mesecev nisem dobil priložnosti Vam zreti pred sodiščem iz oči v oči. Mesto tega sem prejel od deželnega sodišča v Ljubljani sledeč sklep:

"V kazenski stvari Ludovika Bajca, župnika iz Št. Janža, proti Ivanu Majcenu, narodnemu poslancu in posestniku iz Št. Janža, radi pregreška po § 488. k. z., se postopanje po § 218a kpr. ustavi, ker je stvar objektivno zastarala."

G. poslanec, ali ste se morda ustrašili objektivnega sodnika in vrgli ob pravem času puško v koruzo? Pred sodiščem se torej ne vidiva, ne vsled moje volje, ampak vsled Vaše krivde. Kaj naj rečem sedaj k Vaši izjavi: "Ako ne pridem pred sodišče, mi sme vsakdo pljuniti v obraz?"

Prijateljski pozdrav!

Ljudevit Bajec, župnik.

Št. Janž, 6. februarja 1922.

* Uredništvo za spise pod tem naslovom ni odgovorno.

Pestunja se išče za poldrugetno dete Naslov v uprav. t. l.

Trgovina ALFONS OBLAK
v Novem mestu
priporoča špecerijsko, kolonijalno
in galanterijsko blago.
Točna in solidna postrežba!

Tiskarna — Knjigarna
Knjigoveznica
J. Krajec nasl.
Novo mesto
se priporoča.

Gospodarska Zveza

r. z. z o. z. v Ljubljani

Podružnica v Novem mestu

**kupuje po najvišjih dnevnih cenah vse vrste
poljskih pridelkov.**